

Folk och Bygd

BERÄTTELSER FRÅN LANDSKRONA MED OMNEJD

Årg. 9 1 - 1998

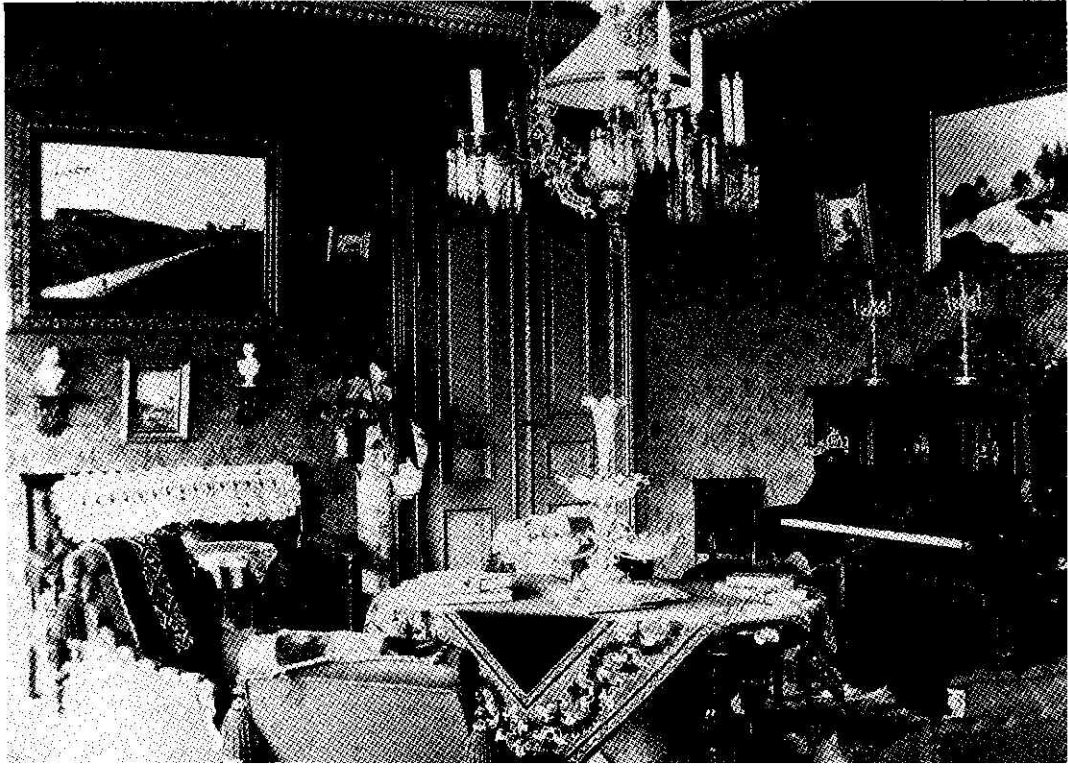

Granliden och Wadensjö vid sekelskiftet. Oljemålning av P. A. Persson.

Från farmor och farfars tid

i Wadensjö är rubriken på första artikeln i detta nummer, sedan berättas om en unik bröllopspresent till Amelie Posse på Maryhill samt om skolår på realskolan och seminariet i Landskrona på 1940-talet. Vi får följa "Johannes Eljasens pågars" öden på Hven och vi berättar om ett sträv- samt nybygggarpar i Örja samt om den första telefonstationen i Härslöv.

Interiör från Granliden. Man ser P. A. Perssons tavla och de vackra salongsmöblerna i valnöt tillverkade i Köpenhamn. Bordduken användes när man hade kyrkospel.

På farmor och farfars tid i Wadensjö

RAGNAR PERSSON BERÄTTAR

På Granliden i Wadensjö hänger en tavla av konstnären P. A. Persson, som föreställer gården när den var nybyggd. Jag vill gärna berätta något om denna tavla och om den tid då den blev målad.

Peter Adolf Persson var född år 1862 den 25 september på gården Krogstorp i Kvistofta socken, Glumslöv. Han var av bondesläkt, men lantbruk hade han lite intresse för. Redan i sin ungdom ville han bara teckna och måla bilder med motiv från sin hemtrakt. Som 18-åring, år 1880, studerade han vid Tekniska skolans aftonskola i Stockholm. Han deltog i många utställningar vid Konstakademien och fick mycket beröm, bland annat för sina landskapsmålningar, ofta med skånska motiv. Som alla unga konstnärer vid denna tid ville P. A. Persson gärna komma till Frankrike och Paris för att ytterligare utbilda och förkovra sig.

Men detta skulle kosta pengar, liksom även vistelsen i den franska huvudstaden. En del pengar fick han genom att sälja tavlor, men han behövde mer kontanter och frågade då min farfar, Nils Persson, om han fick låna 400 kronor till sin utbildning. Han erbjöd sig att måla en tavla som pant för lånet. Min farfar hade då nyligen med sin familj flyttat in i gården. P. A. Persson

och min farfar var mycket goda vänner och även släkt med varandra.

Ja, så fick P. A., som han kallades, sina 400 kronor och farfar fick sin gård avbildad på en tavla. Familjen var mycket stolt över sin nya gård och den fina tavlan. Ännu hänger den efter mer än hundra år på samma plats på Granliden, där den en gång blev upphängd. Hela tavlan är så typiskt P. A. Persson. Man ser pileträden, som han så ofta målade i såväl sommar- som vinterskrud, och man kan se hur husen i byn på den tiden såg ut.

Ett gammalt fotografi eller en målning kan berätta mycket, som är okänt för vår nuvarande generation. Tydligt kan dessa bilder visa hur miljöer och byggnader såg ut förr. Vad den nybyggda gården Granliden beträffar, kan jag berätta, att den uppfördes efter ritningar från Carl Georg Brunius' arkitektkontor. Här fanns med alla moderna nyheter. Man gick ifrån tidigare låga, mörka byggnader och ritade ljusa, praktiska och sunda ladugårdar. Först uppfördes stall- och ekonomibyggnader och därefter stod boningshuset i tur. Detta kostade 13.654 kr. att uppföra.

I boningshuset blev det stora, vackra rum med en

Min farfar Nils Persson

takhöjd på 3,30 m. och med värmeledning (varmluft). En firma Friedländer från Jönköping installerade varmluftsanläggningen. Den förbrukade luften gick ut i kanaler i ytterväggarna, så att huset på detta sätt blev väl isolerat. Dörrarna var självstängande. Först hundra år senare konstruerade Besam i Landskrona självöppnande och självstängande dörrar!

På ett gammalt kort, kan man se hur kyrkan i Wadensjö såg invändigt. Man kan se den gamla bänkinredningen och den nya altartavlan, som föreställer "Kristus välsignar barnen". Man kan också se den stora, gamla kaminen som Ola Frisks hustru, kallad "Friskan", eldade i. Hon började elda på lördag middag till gudstjänsten på söndagen och satt sedan hela natten och passade elden ömsom med ved och torv, så att kyrkan skulle vara någorlunda varm när det var tid att hålla gudstjänst.

Kyrkoherde var vid denna tid Theodor Warholm, som var duktig och omtyckt. Min farfar och kyrkoherden hade mycket att ombesörja inom kommunen, bland annat vid uppförandet av den nya folkskolan, till vilket skulle ordnas pengar. Min far, Alfred Persson, berättade en gång en lustig historia om kyrkoherden och min farfar. Det hände, att när min far hade skjutsat farfar till ett möte med Warholm, de anlände just när denne prelat just intagit sin måltid. Min far observerade kyrkoherdens enormt stora snapsglas och uttryckte sin förvåning över det. "Ja, min gosse", blev svaret, "ser du, jag tager mig *en* sup till maten, men den skall vara rejäl." Kyrkoherde Warholm och min farfar var mycket goda vänner och umgicks i sällskapslivet.

Min faster Anna, gift Wallengren, berättade ibland med rysning om sin konfirmation i Wadensjö kyrka inför Warholm. På grund av sina studier för studentexamen hade hon inte kunnat följa den ordinarie konfirmationsundervisningen. På farfars begäran åtog sig Warholm att ge henne enskild undervisning. Hon var en mycket god elev och Warholm var naturligtvis mycket stolt över henne. Så kom konfirmationen. Hela släkten var närvarande och kyrkan var fullsatt. Nu ville Warholm tydligen visa upp sin duktiga elev och naturligtvis sig själv. Han höll henne kvar med frågor ensam i timtal inför församlingen, något som faster Anna aldrig kunde förlåta honom. ⇨

Bild från farfar och farmors guldbryllöp den 2 aug. 1917. Nederst Birgitta Gylling, Ingeborg Stenberg, farfar Nils och farmor Kersti med barnbarnen Ragnar, Gunvor och Folke. Mellan guldbryllöpsparet och uppåt: Alfred Persson, Hans Wallengren, Anna Wallengren och Stina Gylling. Bakom farmor: Lisa Persson, faster Elsa och Hans Persson, Ida Persson, Ragnhild Nilsson, Anna Sörensson, Anna Persson, Anders Nilsson, John Sörensson, Emil Person samt några som jag saknar namnet på.

Min farmor och farfar bodde och brukade det gamla korpralsbostället i Wadensjö under sina första år som arrandatorer av hemmanet. Jag har en noggrann beskrivning av hur alla byggnaderna var uppförda. Det var verkligen gamla längor, uppförda år 1740, och användade till i början på 1900-talet. Boningslängan var 35 alnar lång och 9 alnar bred med 3 alnars höjd i rummen. (En aln är lika med ca 60 cm.) Där fanns en kammare och därefter en stuga, nästa rum var avdelad till kök med spis, skorsten och bakugn samt sist en förstuga. Mellan köket och förstugan fanns en dörr till gården, där det fanns en gäststuga, ett torvhus, ett svinhus samt ett hemlighus.

De gamla husen ser ganska trevliga ut. Men tänk på att gavlarna ifrån början var risgavlar. Ett lass ris kostade 24 öre. På farfars tid sattes upp gavlar av bräder. Boningslängan, liksom övriga byggnader, var täckta med halm, men det som förvånar är att ryggingen på halmtaket var av torv i stället för ryggträ, som man nu ser på gamla halmtäckta gårdar. Träden upp till gården ser man är valnötsträd och där bakom syns olika fruktträd och en köksträdgård.

Efter kyrkoherde Warholm blev Malte Banér Hasselqvist kyrkoherde i Wadensjö och Örja församlingar. Man kan säga att Hasselqvist hade problem med sina församlingsbor. I Wadensjö gick det någorlunda med samarbetet, men i Örja församling hade han stora problem med församlingsborna. Man kan säga, att det var ett svårskött pastorat.

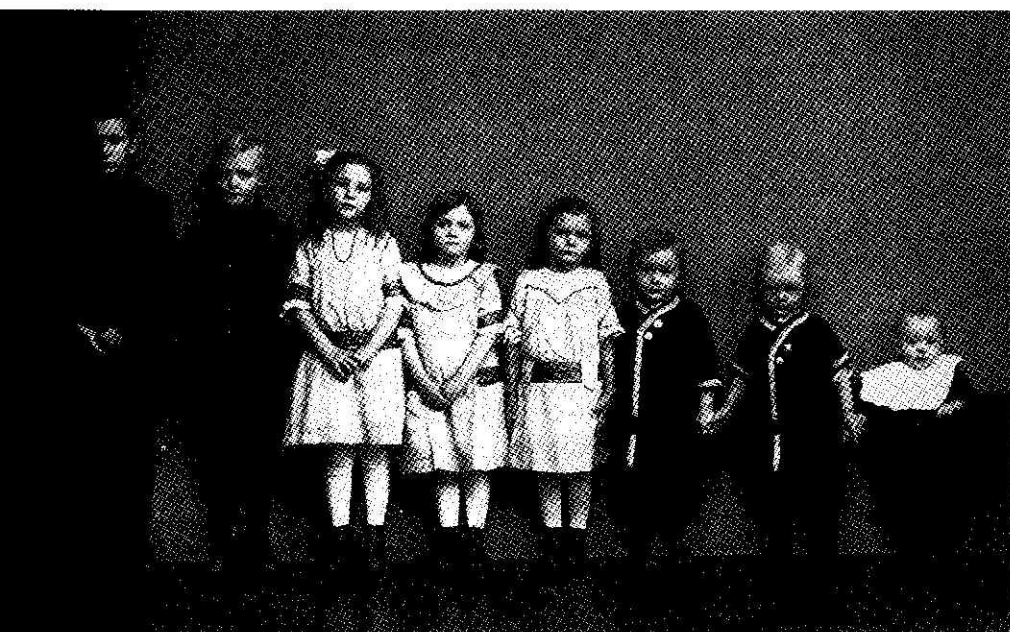
När min farmor och farfar firade guldbrylllop sände familjen Hasselqvist ett vackert kort till guldbrylllopsparet. Det lydde:

*"Herr Riksdagsman Nils Persson med guldbrud, Wadensjö. Våra hjärtligaste lyckönskningar till guldbrylllopsparet!
Ellen och Malte Hasselqvist.*

Min farmor Kersti Persson

Kortet kostade 5 öre att skicka med posten. På kortet ser man alla Hasselqvists barn. Deras kläder hade Ellen Hasselqvist och sömmerskan Anna Ljungdahl i Wadensjö hjälpts åt att sy.

Kyrkoherde Hasselqvists åtta barn

Wadensjö korpralsboställe i slutet på 1800-talet. Det byggdes på 1740-talet. På kortet syns mina fastrar Anna Maria, Ida, Botilda, Kristina samt John Stenberg och min far Alfred.

Interiör från Wadensjö gamla kyrka med den stora järnugnen som "Friskan" eldade i.